

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор Одеського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
Вадим ПІДГОРОДИНСЬКИЙ

«16» 07 2026 р.

ВИСНОВОК

Одеського державного університету внутрішніх справ щодо дисертації
Талпи Петра Валентиновича на тему «Адміністративно-правове
регулювання статусу Служби судової охорони», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081
«Право»

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри адміністративно-правових дисциплін інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ №14 від 06 липня 2026 року щодо проведення публічної презентації та обговорення наукових результатів дисертації аспіранта докторантури та аспірантури Одеського державного університету внутрішніх справ Талпи Петра Валентиновича на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони»

ГОЛОВУЮЧА: доктор юридичних наук, професор Денисова Аліна Володимирівна.

ПРИСУТНІ:

Корнієнко М.В. доктор юридичних наук, професор,
Денисова А.В. доктор юридичних наук, професор,
Ярмакі Х.П. доктор юридичних наук, професор,
Підпала І.В. доктор юридичних наук, професор,
Калаянов Д.П. доктор юридичних наук, професор,
Галунько В.М. доктор юридичних наук, професор,
Баранов С.О. кандидат юридичних наук, професор,
Сірко В.С. кандидат юридичних наук, доцент,
Берендєєва А.І. кандидат юридичних наук, доцент,
Коропатов О.М. кандидат юридичних наук, доцент,
Жильцов О.Л. кандидат юридичних наук,
Терлецький А.В. доктор філософії,
Домброван Н.В. кандидат юридичних наук, доцент,
Медведенко Н.В. кандидат юридичних наук, доцент,
Теслюк І.О. кандидат юридичних наук

З присутніх - 6 докторів наук, 1 доктор філософії та 8 кандидатів наук - фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення наукового дослідження аспіранта заочної форми навчання докторантури та аспірантури Одеського державного університету внутрішніх справ Талпи Петра Валентиновича на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: Корнієнко М.В., доктор юридичних наук, професор, перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ.

Талпа Петро Валентинович народився 11 липня 1975 року в місті Одесі. Громадянин України.

Упродовж 1992–1997 років навчався в Одеському державному університеті імені І. І. Мечникова, який закінчив, здобувши повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та кваліфікацію юриста.

У 2020–2021 роках навчався у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права „КРОК“», де здобув ступінь магістра за спеціальністю «Менеджмент» та кваліфікацію магістра менеджменту.

З 01 серпня 1997 року по 06 листопада 2015 року проходив службу в органах внутрішніх справ, а з 07 листопада 2015 року по 30 вересня 2017 року — у Національній поліції України. Службу проходив в оперативних підрозділах.

З 07 серпня 2019 року по теперішній час проходить службу в Службі судової охорони.

Сімейний стан — одружений, має двох дітей.

З 01 вересня 2023 року наказом від 19.08.2021 № 359 о/с зарахован до докторантури та аспірантури Одеського державного університету внутрішніх справ.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ 26 вересня 2023 року, протокол № 2.

Освітньо-наукову програму підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» завершила 17 березня року.

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Талпи П.В. на тему: на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони», виконане на кафедрі адміністративно-правових дисциплін під керівництвом професора Максима Вікторовича Корнієнка впродовж 2023–2026 років.

Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, зростання потреби з боку нашого суспільства в підвищенні якості судової діяльності. Безпека здійснення правосуддя є однією з ключових передумов функціонування правової держави, а організація захисту судової влади є пріоритетним напрямом державної політики у сфері безпеки.

Проте статистика свідчить про факти втручання в судовий процес у вигляді порушень громадського порядку та безпеки в судах, невиконання розпоряджень головуючого, допущення зневажливої поведінки в судовому засіданні та їх зривів, блокування роботи судів, висловлювання образ та погроз на адресу суддів, перешкоджання виконанню ними професійних обов'язків, здійснення фізичного тиску на суддів та членів їхніх сімей, пошкодження їхнього майна тощо. Так у 2025 році було не допущено пронесення до будівель правосуддя 209 тис. одиниць заборонених речей і предметів, обмежено пропуск до об'єктів системи правосуддя для 5,7 тис. осіб, які намагалися пройти із забороненими предметами, було припинено 74 протиправні діяння, а 70 правопорушників було передано до підрозділів Національної поліції України, спеціальні заходи безпеки було застосовано щодо 61 особи (судді та працівники суду).

Цим явищам запобігають співробітники Служби судової охорони – створеного в процесі реалізації судової реформи в Україні спеціального суб'єкта публічної адміністрації, що покликаний забезпечувати охорону судів, органів і установ системи правосуддя, а також безпеку суддів і учасників судового процесу.

Водночас адміністративно-правовий статус Служби судової охорони характеризується фрагментарністю нормативного регулювання, наявністю прогалин та колізій, що негативно впливає на ефективність її діяльності. У науці адміністративного права питання адміністративно-правового статусу Служби судової охорони досліджені недостатньо, оскільки відсутні спеціальні комплексні дослідження проблем адміністративно-правового статусу Служби судової охорони.

Тому актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена недосконалістю вітчизняного законодавства, яке регулює адміністративно-правовий статус Служби судової охорони, а також недостатнім теоретичним розробленням указаної проблеми.

Метою дослідження є комплексне теоретико-правове обґрунтування адміністративно-правового статусу Служби судової охорони та розроблення пропозицій щодо його вдосконалення.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлено низку завдань, зокрема:

- проаналізувати загальний стан наукового дослідження адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- дослідити генезу адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- вивчити зарубіжний досвід регламентації Служби;
- охарактеризувати систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- розкрити механізм адміністративно-правового регулювання статусу Служби;

- визначити роль і місце адміністративно-правового регулювання статусу Служби;

- окреслити напрями підвищення ефективності діяльності Служби;

- окреслити тенденції нормативного регулювання статусу Служби.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі забезпечення правосуддя в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус Служби судової охорони, його зміст, структура та механізми реалізації.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові праці в галузі загальної теорії держави та права, адміністративного права і процесу, конституційного права, судоустрою і судочинства, теорії управління, міжнародного права.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, рішення Вищої ради правосуддя, висновки Конституційного Суду України, накази Державної судової адміністрації, а також рішення судів загальної юрисдикції, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, спрямовані на забезпечення правосуддя.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження складають періодичні видання, в яких міститься інформація з питань забезпечення правосуддя, довідкові та словникові видання, узагальнення практики діяльності Служби, власний досвід автора з організації роботи Служби судової охорони.

Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею, що містить дослідження актуальної для сучасної адміністративно-правової теорії та практики проблеми.

Відповідно до визначених мети і завдань робота складається з трьох розділів, що об'єднують 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі, який має назву «Засади наукового дослідження адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони», визначено, що загальний стан наукового дослідження адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони характеризується поступовим розвитком і формуванням окремого напрямку в межах адміністративного права.

Проаналізовано поняття адміністративно-правового статусу, його структура (права, обов'язки, гарантії, відповідальність), а також особливості правосуб'єктності ССО. Наголошено на необхідності чіткого визначення місця Служби у системі органів державної влади взагалі та в структурі адміністративно-правового механізму із забезпечення діяльності правосуддя зокрема.

Досліджено генезу адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони. Виділено такі етапи розвитку ССО:

I етап (1992–2003 рр.), який визначається започаткуванням судової міліції, функції якої виконувала міліція громадської безпеки як структурний підрозділ МВС України;

II етап (2003–2015 рр.), яким характеризується функціонуванням спеціального підрозділу судової міліції «Грифон»;

III етап (2015–2019 рр.), який визначається розробленням та прийняттям положень про Службу судової охорони, що втратили чинність, а також організаційно-фінансовими проблемами, пов'язаними з охороною судів, а функції ССО тимчасово виконували підрозділи Національної гвардії та Національної поліції;

IV етап (з 2019 р. – до цього часу), який ознаменований реальним створенням та функціонуванням ССО як підрозділу, підконтрольного Державній судовій адміністрації України та підзвітного Вищій раді правосуддя України.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду регламентації діяльності служб судової охорони продемонстрував різноманітність організаційних моделей, але спільною їх ознакою є чітке законодавче визначення статусу, професійність персоналу та використання сучасних безпекових технологій.

Для України актуальним є поєднання позитивних елементів різних моделей із збереженням інституційної належності Служби судової охорони до системи правосуддя. Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами дозволить зміцнити незалежність судової влади та підвищити рівень безпеки судочинства.

Другий розділ присвячено вивченню сутності та змісту механізму адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони.

Доведено, що система суб'єктів адміністративно-правового регулювання статусу ССО є складною та багаторівневою. Вона включає органи законодавчої, виконавчої та судової влади, а також внутрішні органи управління ССО. Центральне місце в цій системі належить Вищій раді правосуддя та Державній судовій адміністрації України, які забезпечують безпосереднє регулювання та організацію діяльності ССО.

Ефективність функціонування ССО значною мірою залежить від узгодженості дій усіх суб'єктів регулювання, чіткого розмежування їх повноважень і дотримання принципу незалежності судової влади. Подальше вдосконалення адміністративно-правового механізму регулювання статусу ССО має бути спрямоване на підвищення інституційної спроможності служби та зміцнення гарантій безпеки правосуддя в Україні.

Адміністративно-правове регулювання статусу ССО – це впорядкований вплив норм і принципів адміністративного права на організацію, структуру, повноваження, порядок діяльності та взаємодію ССО з іншими органами державної влади. Правовий статус ССО визначається Конституцією України, Законом України «Про судоустрій і статус судів», підзаконними нормативно-правовими актами, а також внутрішніми актами органів суддівського врядування.

Правове регулювання охоплює:

- визначення правового становища ССО у системі органів державної влади;
- установлення структури та порядку формування;
- визначення повноважень і функцій;
- регламентацію служби в ССО;
- контроль і координацію діяльності.

Система суб'єктів адміністративно-правового регулювання статусу ССО є багаторівневою. Її доцільно класифікувати за обсягом повноважень і характером впливу на: суб'єктів загальної компетенції, суб'єктів спеціальної компетенції (органи суддівського врядування), суб'єктів відомчого (внутрішнього) регулювання.

Механізм адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони є комплексною системою правових засобів, спрямованих на забезпечення її належного функціонування в системі правосуддя. Його структура включає норми права та принципи.

Принципи діяльності ССО формують цілісну систему керівних засад, що визначають її адміністративно-правовий статус та практику функціонування. Послання загальноправових і спеціальних принципів зумовлює особливе місце Служби серед інших суб'єктів публічної адміністрації. Водночас відсутність чіткого та системного нормативного закріплення окремих принципів зумовлює необхідність їх подальшого наукового осмислення та вдосконалення законодавчого регулювання.

Ефективність цього механізму визначається узгодженістю його елементів, належним нормативним забезпеченням і дотриманням принципу незалежності судової влади. Подальший розвиток адміністративно-правового регулювання статусу Служби має бути спрямований на зміцнення інституційної спроможності Служби та підвищення рівня безпеки правосуддя в Україні.

Третій розділ роботи присвячено вивченню шляхів удосконалення адміністративно-правового регулювання Служби судової охорони.

Нормативно-правове регулювання статусу ССО здійснюється на підставі Конституції України, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», інших законів України, підзаконних нормативно-правових актів та відомчих документів. Однак чинна нормативна база характеризується фрагментарністю та наявністю колізій. Визначається, що доцільним є:

- систематизація актів, що регулюють статус ССО;
- усунення суперечностей між законами та підзаконними актами;
- прийняття окремого спеціального закону, який би комплексно визначав правовий статус ССО, її завдання, функції, повноваження та гарантії діяльності.

Кодифікація сприятиме підвищенню правової визначеності та стабільності функціонування Служби.

Однією з актуальних проблем регулювання статусу ССО є необхідність чіткого розмежування повноважень ССО з іншими правоохоронними органами. Доводиться, що в законодавстві варто:

- конкретизувати перелік заходів адміністративного примусу, які можуть застосовувати співробітники ССО;

- деталізувати підстави та порядок застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї;

- закріпити механізми взаємодії з Національною поліцією, Національною гвардією та іншими органами.

Таке врегулювання дозволить уникнути дублювання функцій та забезпечити ефективну координацію дій.

Важливим напрямом є посилення правових і соціальних гарантій співробітників Служби. На нашу думку, законодавство має передбачати:

чітке визначення умов проходження служби;
удосконалення порядку дисциплінарної відповідальності;
забезпечення належного рівня соціального та правового захисту;
врегулювання питань професійної підготовки та атестації.

Належний правовий статус співробітників Служби сприятиме підвищенню мотивації та професіоналізму особового складу.

Гармонізація із законодавством Європейського Союзу включає:

адаптація національного законодавства до європейських принципів діяльності служб безпеки судів;

впровадження стандартів прав людини у сфері застосування заходів примусу;

забезпечення прозорості та підзвітності діяльності ССО.

Гармонізація із міжнародними нормами сприятиме зміцненню довіри до судової системи.

Ефективне законодавство має передбачати дієві механізми контролю за діяльністю ССО. З цією метою необхідно:

удосконалити процедури внутрішнього службового контролю;

забезпечити чіткий порядок розгляду скарг громадян;

закріпити форми парламентського та громадського контролю;

установити прозорі процедури звітування про діяльність.

Контрольні механізми мають поєднувати забезпечення законності з гарантіями незалежності судової влади.

Сучасне законодавство повинно враховувати тенденції цифрової трансформації державного управління. У цьому напрямі дільно:

нормативно врегулювати використання електронних систем безпеки;

закріпити правові підстави для обробки та захисту інформації;

визначити порядок функціонування електронного документообігу в ССО.

Підсумовуючи слід зауважити, що Служба судової охорони є невід'ємним елементом механізму забезпечення незалежності судової влади та безпеки правосуддя в Україні. Її діяльність спрямована на охорону приміщень судів, органів та установ системи правосуддя, підтримання громадського порядку в судах, а також гарантування безпеки суддів і учасників судового процесу. Водночас ефективність виконання цих завдань безпосередньо залежить від якості правового регулювання статусу служби.

Сучасні виклики, пов'язані з реформуванням судової системи, євроінтеграційними процесами та безпековою ситуацією в державі, зумовлюють необхідність удосконалення законодавства, що регулює діяльність ССО. Саме такі пропозиції сформульовано в поданій роботі.

По закінченні доповіді дисертанта, присутніми було поставлено ряд запитань.

КАЛАЯНОВ Д.П., доктор юридичних наук, професор: Шановний здобувач! Ви висловлюєте думку про доцільність прийняття окремого спеціального закону, який би комплексно визначав правовий статус ССО. Які аргументи Ви можете навести для обґрунтування такої пропозиції?

ТАЛПА П.В.: Дякую за запитання. Насамперед слід зауважити, що основним завданням ССО є забезпечення охорони та підтримання громадського

порядку в судах, а відповідно до ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються основи забезпечення громадського порядку. По-друге, нормативна база регулювання статусу ССО вимагає кодифікації, тобто систематизації та впорядкування нормативних актів у єдиний логічно узгоджений нормативно-правовий документ, що регулює суспільні відносини у сфері охорони та підтримання громадського порядку в судах. У підрозділі 2.3 дисертації наголошується, що особливості адміністративно-правового регулювання статусу ССО зумовлені тим, що її діяльність регламентується різними за юридичною силою, суб'єктом прийняття, порядком прийняття нормативно-правових актів та відомчих документів. Наприклад, Дисциплінарний статут Національної поліції України, затверджений Законом України від 15 березня 2018 року, визначає, що дія цього Статуту поширюється на співробітників Служби судової охорони. Водночас у правовому статусі Національної поліції та Служби судової охорони є суттєві відмінності.

Тому, на нашу думку, серед основних напрямів удосконалення законодавчого визначення статусу ССО є усунення колізій із нормами, що регулюють діяльність інших правоохоронних органів. А це можливо зробити в повному обсязі, ухваливши відповідний закон.

КАЛАЯНОВ Д.П., доктор юридичних наук, професор: Дякую за надану відповідь.

ЯРМАКІ Х.П., доктор юридичних наук, професор: Шановний Петро Валентиновичу! Початок повномасштабної агресії проти України вніс корективи в усі сфери суспільного життя нашої держави. Як змінилося функціонування Служби судової охорони з початком війни?

ТАЛПА П.В.: Дякую за запитання. В умовах воєнного стану зростання безпекових ризиків і підвищених суспільних вимог до ефективності правосуддя питання підвищення результативності діяльності ССО набуває особливої актуальності. Сьогодні внаслідок нових загроз, пов'язаних із веденням бойових дій на території України, ключовими викликами для судової системи стала необхідність забезпечення охорони життя та здоров'я суддів і працівників апаратів судів та учасників судових засідань, збереження документів і майна суду, забезпечення захисту інформації та інформаційних систем.

Відповідно до ст.12-2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» суди не припиняють відправлення правосуддя навіть в умовах дії правового режиму воєнного стану, а відповідно ССО як складова сектору безпеки та оборони (ЗУ «Про національну безпеку України») має продовжувати виконувати свої службові обов'язки щодо забезпечення охорони судів та підтримувати громадський порядок у них, що прямо передбачено ст.21-1 Закону «Про національну безпеку України».

Тому Служба продовжує виконувати свій обов'язок, не зупиняючись в подальшому розвитку та поетапному прийнятті під охорону судових установ, в тій частині держави, де це можливо, оскільки, на жаль, станом на 01.03.2026 р. 70 об'єктів системи правосуддя перебувають на тимчасово окупованих територіях та в зоні активних бойових дій.

ЯРМАКІ Х.П., доктор юридичних наук, професор: Дякую за надану відповідь.

ГАЛУНЬКО В.М., доктор юридичних наук, професор: Петро Валентиновичу, Ви вважаєте, що невід'ємною складовою механізму адміністративно-правового регулювання будь-якого державного органу є здійснення контролю за його діяльністю. Які особливості контролю за діяльністю ССО Ви можете назвати?

ТАЛПА П.В.: Дякую за питання. Контроль є основою забезпечення законності діяльності ССО. Забезпечення законності в діяльності Служби характеризується двома основними напрямками: перший стосується забезпечення законності під час виконання основних завдань, які стоять перед Службою та закріплені на законодавчому рівні; другий стосується недопущення протиправної поведінки з боку самих працівників ССО.

ССО функціонує як підрозділ, підконтрольний Державній судовій адміністрації України та підзвітний Вищій раді правосуддя України.

Водночас контроль за діяльністю ССО здійснюють:

Рахункова палата – у частині використання бюджетних коштів;
органи державного фінансового контролю;
правоохоронні органи — у разі вчинення правопорушень співробітниками служби.

Такий багаторівневий контроль забезпечує прозорість діяльності ССО та відповідність її роботи вимогам законодавства.

Водночас у роботі ми наголошуємо, що важливим напрямом удосконалення державної політики є підвищення рівня довіри суспільства до ССО. Для цього, на нашу думку, необхідно:

забезпечити відкритість інформації про діяльність Служби;
удосконалити механізми внутрішнього та зовнішнього контролю;
запровадити інструменти громадського моніторингу.

ГАЛУНЬКО В.М., доктор юридичних наук, професор: Дякую за надану відповідь.

КОРОПАТОВ О.М., кандидат юридичних наук, доцент: Шановний здобувач, скажіть будь ласка у чому полягає специфіка адміністративно-правового регулювання статусу ССО?

ТАЛПА П.В.: Дякую за питання. Особливості адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони полягають у:

інституційній належності до системи правосуддя;
спеціальному характері служби;
поєднанні управлінських і правоохоронних функцій;
підвищених вимогах до професійної етики та нейтральності;
наявності багаторівневої системи контролю.

Ця специфіка зумовлює необхідність чіткого нормативного врегулювання, що забезпечує баланс між автономією судової влади та принципами державного управління.

Відповідно слід зауважити, що механізм адміністративно-правового регулювання статусу ССО має низку специфічних рис:

інституційна подвійність — поєднання елементів державного управління та суддівського врядування;
спеціальний характер служби — ССО має ознаки правоохоронного органу зі спеціальним статусом;
підвищені вимоги до дисципліни та професійної підготовки;

тісний зв'язок із гарантіями незалежності судової влади.

Такі особливості зумовлюють складність і багаторівневність механізму регулювання.

КОРОПАТОВ О.М., кандидат юридичних наук, доцент: Дякую!

СІРКО В.С., кандидат юридичних наук, доцент: Петро Валентинович, Служба судової охорони реалізує свої завдання, функції, повноваження з питань забезпечення громадської порядку у взаємодії з іншими органами публічної влади. Чи повною мірою сьогодні врегульовано ці питання на нормативному рівні?

ТАЛПА П.В.: Дякую за питання. На початковому етапі становлення ССО виникало багато питань взаємодії ССО з Національною поліцією України, Національною гвардією України. До певної міри ці питання було впорядковано із прийняттям Порядку взаємодії Служби судової охорони з Національною поліцією України, Національною гвардією України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Службою безпеки України під час виконання завдань і функцій Службою судової охорони, затвердженого спільним наказом Державної судової адміністрації України, Служби судової охорони, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України від 27 лютого 2020 р. № 96/112/194/60.

Водночас слід зауважити, що подальшого впорядкування потребують запровадження чітких протоколів взаємодії, проведення спільних навчань і обмін інформацією між Національною поліцією, Національною гвардією, органами прокуратури, органами місцевого самоврядування. Це дозволить підвищити оперативність реагування на загрози, що виникають у сфері забезпечення громадського порядку в судах зокрема та в системі національної безпеки взагалі.

Після відповідей на запитання слово було надано науковому керівнику доктору юридичних наук, професору Корнієнко М.В., який дав оцінку дисертанту: Під час навчання П.В. Талпа зарекомендував себе як відповідальний, працелюбний та сумлінний аспірант, який активно займався науково-дослідною роботою, зокрема ним було опубліковано 9 наукових праць за темою дисертації (статті, тези доповідей), зокрема 4 наукові статті у фахових наукових журналах України.

Обрана аспірантом тема дисертаційного дослідження «Адміністративно-правове регулювання статусу служби судової охорони» є вкрай цікавою, адже вона стосується становлення та нормативного забезпечення нового державного органу в системі правосуддя, правове регулювання статусу якого має гарантувати громадський порядок у судах.

Зміст дисертації відображає здійснення здобувачем критичного переосмислення наявних та створення нових цілісних знань. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи, дослухаючись до загальних настанов наукового керівника, здобувач водночас виявив високий ступінь самостійності під час планування та реалізації процесу наукового дослідження.

За результатом виконання дисертаційної роботи є всі підстави вважати, що подана наукова робота є першим у національній юридичній науці дослідженням,

у якому сформульовано комплексні пропозиції з удосконалення адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони.

Зміст дисертації свідчить, що дослідження П.В. Талпи виконано на належному науковому рівні, висновки та рекомендації характеризуються науковою новизною. Автором самостійно проаналізовано значний обсяг теоретичного, нормативного та емпіричного матеріалу, робота містить ряд обґрунтованих пропозицій, зокрема щодо підвищення ефективності діяльності Служби судової охорони.

Основні результати дисертаційного дослідження П.В. Талпи пройшли належну апробацію шляхом публікації її положень у фахових виданнях та обговорень на наукових та науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам п. 8 та 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Зважаючи на вищевикладене, вважаю, що під час навчання в аспірантурі П.В. Талпа сформувався як відповідальний, працьовитий, грамотний та кваліфікований дослідник, який вміє виконувати поставлені завдання вчасно і з високим професіоналізмом.

Дисертаційна робота П.В. Талпи «Адміністративно-правове регулювання статусу служби судової охорони», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є оригінальною, самостійно виконаною, завершеною науковою кваліфікаційною працею, отримані результати дослідження мають високий рівень обґрунтованості, наукової валідності та практичне значення. Оформлення дисертації відповідає вимогам, установленим наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2017 № 40.

Таким чином дисертація може бути рекомендована до захисту, а її автор Петро Валентинович Талпа заслуговує на підставі результатів публічного захисту на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Науковий керівник подякував всім присутнім за підтримку наукового дослідження і здобувача.

Під час наукової дискусії учасниками публічної презентації надано свої думки і міркування, щодо представленого на розгляд дослідження.

ГАЛУНЬКО В.М., доктор юридичних наук, професор: Тема дисертації є безумовно актуальною, особливо з огляду на потребу визначення адміністративно-правового статусу Служби сприяє ефективному виконанню завдань із забезпечення громадського порядку в судах.. Єдине побажання – у підрозділі, де йдеться про механізми координації між Службою судової охорони, судами та органами правопорядку., можна було б дещо розширити аргументацію щодо взаємодії цих органів.

КАЛАЯНОВ Д.П., доктор юридичних наук, професор: Робота надзвичайно актуальна, концептуально зріла та самостійна. Автору вдалося переконливо показати проблемні питання та шляхи вдосконалення функціонування Служби судової. Як невелике побажання – доцільно було б трохи більше гармонізувати національне законодавство із європейськими стандартами організації та

діяльності служб безпеки судової системи. Загалом дисертація залишає дуже позитивне враження. Бажаю вам подальших наукових успіхів.

ЯРМАКІ Х.П., доктор юридичних наук, професор: Цікава доповідь, Ви добре розкрили тему. Це дослідження відкриває широкі можливості для подальших ґрунтовних наукових пошуків, зокрема в контексті Нормативно-правове регулювання діяльності Служби судової охорони створює належні правові засади для забезпечення безпеки судової влади. Робота має теоретичне і практичне значення, Особисто я буду Вас підтримувати. Бажаю успіхів!

БЕРЕНДЄЄВА А.І., кандидат юридичних наук, доцент: Петро Валентиновичу виходить на захист із ґрунтовною роботою. Попри складні обставини, у яких перебуває наша держава, надзвичайно важливо, що наука продовжує розвиватися, а здобувачі мають змогу проводити дослідження та виходити на захист. Тема дисертації, присвяченої правового статусу Служби судової охорони є надзвичайно актуальною сьогодні й залишатиметься такою у мирний час. Я цілком підтримую цю роботу та щиро бажаю Вам успіху.

ДЕНИСОВА А.В., доктор юридичних наук, професор: дозвольте висловити своє бачення стосовно цієї роботи. Приєднуючись до сказаного раніше, погоджуюся, що тема адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони є сталою. З огляду на динамічні зміни законодавства, трансформацію правових інститутів та пошук оптимальних підходів до забезпечення реалізації прав людини і громадянина в Україні, особливо в умовах сучасних викликів, дана тематика набуває особливої актуальності. Підтримую Вас і Вашу наукову працю.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Найважливішою обставиною, що визначає актуальність теми цього дослідження, є зростання потреби з боку нашого суспільства та держави у підвищенні якості судової діяльності. Ця потреба знаходить своє вираження у значному збільшенні кількості звернень фізичних та юридичних осіб до судів України останніми роками. Забезпечення незалежності судової влади та безпеки здійснення правосуддя є однією з ключових передумов функціонування правової держави, а організація захисту судової влади є пріоритетним напрямом державної політики у сфері безпеки.

Проте статистика свідчить про факти втручання в судовий процес у вигляді спроб порушень громадського порядку та безпеки в судах, невиконання розпоряджень головуючого, допущення зневажливої поведінки в судовому засіданні та їх зривів, блокування роботи судів, висловлювання образ та погроз на адресу суддів, перешкоджання виконанню ними професійних обов'язків, здійснення фізичного тиску на суддів та членів їхніх сімей, пошкодження їхнього майна тощо. Так, у 2025 році було не допущено

пронесення до будівель правосуддя 209 тис. одиниць заборонених речей і предметів, обмежено пропуск до об'єктів системи правосуддя для 5,7 тис. осіб, які намагалися пройти із забороненими предметами, було припинено 74 протиправні діяння, а 70 правопорушників було передано до підрозділів Національної поліції України, спеціальні заходи безпеки було застосовано щодо 61 особи (судді та працівники суду).

Для запобігання подібним явищам у процесі реалізації судової реформи в Україні було створено Службу судової охорони як спеціальний суб'єкт публічної адміністрації, покликаний забезпечувати охорону судів, органів і установ системи правосуддя, а також безпеку суддів і учасників судового процесу.

Разом із тим, адміністративно-правовий статус Служби судової охорони характеризується фрагментарністю нормативного регулювання, наявністю прогалин та колізій, що негативно впливає на ефективність її діяльності. У науці адміністративного права питання адміністративно-правового статусу Служби судової охорони досліджені недостатньо, що зумовлює актуальність обраної теми.

Фундаментальною основою для дослідження стали праці провідних учених у галузі адміністративного права: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, В.М. Бевзенка, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, А.В. Денисової, Є.В. Додіна, В.В. Коваленка, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, М.В. Корнієнка, Р.С. Мельника, О.І. Остапенка, С.В. Петкова, Д.В. Приймаченка, О.Ф. Скакун, В.П. Тимошука, Х.П. Ярмачі та ін.

Окремим аспектам гарантування безпеки правосуддя приділили увагу Л.Є. Даценко, Б.В. Деревянко, О.М. Кіпчарський, В.О. Кібець, Є.Є. Лашко, В.В. Миргород-Карпова, О.В. Плескун, Т.Г. Попович, Є.В. Пустовіт, В.І. Теремецький, М.С. Уткіна, С.В. Хомініч, О.М. Шевчук, В.Д. Шаповал та ін.

Водночас серед наукових публікацій вітчизняних авторів слід констатувати відсутність спеціальних комплексних монографічних досліджень з проблем адміністративно-правового статусу Служби судової охорони. Тому актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена недосконалістю вітчизняного законодавства, яке регулює адміністративно-правовий статус Служби судової охорони, а також недостатнім теоретичним розробленням указаної проблеми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Стратегії розвитку Служби судової охорони на 2024-2026 роки, затвердженої наказом Служби судової охорони від 05.04.2024 р. № 112, проєкту Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2025-2029 роки, теми

науково-дослідної роботи кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (реєстраційний номер 0125U001209).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є комплексне теоретико-правове обґрунтування адміністративно-правового статусу Служби судової охорони та розроблення пропозицій щодо його вдосконалення.

Для досягнення зазначеної мети у роботі поставлено та виконано низку завдань, зокрема:

- проаналізувати загальний стан наукового дослідження адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- дослідити генезу адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- вивчити зарубіжний досвід регламентації Служби;
- охарактеризувати систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- розкрити механізм адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- визначити особливості адміністративно-правового регулювання статусу Служби;
- окреслити напрями підвищення ефективності діяльності Служби;
- окреслити тенденції нормативного регулювання статусу Служби.

Об'єкт і предмет дослідження.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі гарантування безпеки при здійсненні правосуддя в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус Служби судової охорони, його зміст, структура та механізми реалізації.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, зокрема діалектичний, формально-юридичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, логіко-юридичний методи, а також метод узагальнення. Їх застосування зумовлено системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Аксіологічний підхід дозволив обґрунтувати цінність забезпечення правосуддя як соціальної та наукової категорії (підрозділ 1.1). За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат, зокрема, з'ясовано сутність термінів «адміністративно-правовий статус», «правосуддя», «громадський порядок», «громадська безпека», «адміністративно-правові засоби» (підрозділи 1.1-1.3). Метод документального аналізу та формально-юридичний метод було використано під час: характеристики правових засад забезпечення правосуддя (підрозділ 1.1); визначення завдань та функцій Служби судової охорони (підрозділ 2.1). Порівняльно-правовий метод використано для аналізу зарубіжного досвіду

організаційно-правового забезпечення правосуддя (підрозділ 1.3). За допомогою методу групування та структурно-логічного методу охарактеризовано принципи адміністративно-правового регулювання статусу ССО та здійснено їх систематизацію (підрозділ 1.3). За допомогою методу прогнозування було окреслено перспективні напрями вдосконалення адміністративного законодавства у сфері забезпечення правосуддя (підрозділ 3.2) та сформульовано напрями вдосконалення Служби судової охорони (підрозділ 3.1). Герменевтичний метод застосовували для дослідження положень нормативно-правових актів та текстів наукових статей (підрозділ 1.1). У роботі також було використано низку інших загальних та спеціальних методів наукового пізнання, які в сукупності дозволили комплексно підійти до досягнення мети дисертаційного дослідження.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові праці в галузі загальної теорії держави та права, адміністративного права і процесу, конституційного права, судоустрою і судочинства, теорії управління, судового права, міжнародного права.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, рішення Вищої ради правосуддя, висновки Конституційного Суду України, накази Державної судової адміністрації, а також рішення судів загальної юрисдикції, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, спрямовані на забезпечення безпеки правосуддя.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження складають періодичні видання (зокрема Інтернет-ресурси), в яких міститься інформація з питань забезпечення безпеки правосуддя, довідкові та словникові видання, узагальнення практики діяльності Служби судової охорони, власний досвід автора з організації роботи Служби судової охорони.

Наукова новизна отриманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням здобутків вітчизняної та зарубіжної адміністративно-правової науки розкрито особливості адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони.

У результаті проведеного дослідження визначено загальні тенденції розвитку вказаного інституту публічного управління та сформульовано концептуально нові напрями вдосконалення законодавства в цій сфері, що запропоновані здобувачем особисто. Основні з них такі:

уперше:

сформульовано авторське визначення адміністративно-правового

регулювання статусу Служби судової охорони: це впорядкований вплив норм і принципів адміністративного права на організацію, структуру, повноваження, порядок діяльності та взаємодію ССО з іншими органами державної влади;

запропоновано структурну модель адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони;

удосконалено:

наукові підходи до принципів права, які регулюють статус Служби судової охорони;

розуміння того, що ні компетенція, ні повноваження Служби судової охорони не є сталими категоріями, адже вони можуть змінюватися залежно від розвитку суспільних відносин, які виникають у ході здійснення правосуддя, а також характеру та обсягу завдань, які покладаються на Службу;

обґрунтування доцільності включення Служби судової охорони у механізм адміністративної відповідальності на прояв неповаги до суду (судді) як нового суб'єкта та наділення співробітників вказаної структури відповідними юрисдикційними повноваженнями;

розуміння спеціального адміністративно-правового статусу Служби судової охорони, наділеного специфічними структурними елементами, які утворюють зміст її правового положення в системі органів державної влади;

набули подальшого розвитку:

положення щодо механізму реалізації адміністративно-правового статусу та напрямів його вдосконалення.

пропозиції до ст. 185³ КУпАП щодо включення співробітників Служби судової охорони до числа посадових осіб, уповноважених складати протоколи про адміністративні правопорушення за прояв неповаги до суду, позбавивши цієї функції судових розпорядників, та здійснювати адміністративне затримання у разі незаконного проникнення до приміщень суду;

ідея щодо необхідності посилення адміністративної відповідальності за будь-які прояви неповаги до суду, до чого зобов'язує також і зарубіжна законодавча практика у сфері забезпечення безпеки правосуддя;

висновки про актуальність питання щодо наділення суддів та інших осіб, які беруть участь у судовому процесі, особливими гарантіями забезпечення їх особистої охорони та безпеки.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені у дисертаційній роботі положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – як основа для подальшого підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення правосуддя в Україні (акт впровадження в наукову діяльність Одеського державного університету внутрішніх справ від 28.05.2026 р.);

– сфері правотворчості – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства, зокрема положень Конституції України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Законів України «Про судоустрій і статус

суддів» та підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують організаційно-правове забезпечення правосуддя взагалі та діяльність Служби судової охорони зокрема;

– правозастосовній сфері – для покращання форм і методів публічного управління у сфері охорони судової влади (довідка Державної судової адміністрації України про використання в практичній діяльності від 04.06.2026 № 16-12088/2026);

– освітньому процесі – при викладанні дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Судові та правоохоронні органи», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із цих дисциплін (акт впровадження в освітній процес Одеського державного університету внутрішніх справ від 26.05.2026 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею, що містить дослідження актуальної для сучасної адміністративно-правової теорії та практики проблеми.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дисертації доповідалися й обговорювалися на науково-практичних конференціях:

XVI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 29 березня 2024 р.), XI Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» (м. Одеса, 24 жовтня 2024 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності в період воєнного стану» (м. Одеса, 29 листопада 2024 р.), III Всеукраїнській науковій конференції «Державно-правові засади формування безпекового середовища в Україні: сучасні виклики» (м. Одеса, 18 грудня 2024 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Кримінальний аналіз і кібербезпека: об'єднання зусиль для нових викликів» (м. Одеса, 23 травня 2025 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, з яких 4 – у фахових виданнях з юридичних наук.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Загальний обсяг дисертації складає 211 сторінок, з них основний текст – 166 сторінок, список використаних джерел – 20 сторінок (199 найменувань), 2 додатки – 7 сторінок.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Талпа П.В. Наукові підходи до дослідження правового статусу Служби судової охорони: загальна характеристика. *Південноукраїнський правничий*

часопис. 2024. №2. С. 221–226.

2. Талпа П.В. Правове регулювання статусу Служби судової охорони. *Юридичний бюлетень*. 2024. Вип. 33. С. 166–171.

3. Талпа П.В. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід регламентації Служби судової охорони. *Юридичний бюлетень*. 2024. Вип. 34. С. 243–249.

4. Талпа П.В. Адміністративно-правове регулювання організації та діяльності служби судової охорони. *Юридичний бюлетень*. 2024. Вип. 35. С. 95–101.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Талпа П.В. Деякі питання адміністративно-правового статусу Служби судової охорони. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави*: матеріали XVI міжнар. наук.-практ. інтернет конф. (м. Одеса, 29 березня 2024 р.). Одеса: ОДУВС, 2024. С. 117–120.

6. Талпа П.В. Загальна характеристика наукового пізнання правового статусу Служби судової охорони. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України*: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Одеса, 24 жовт. 2024 р.). Одеса: ОДУВС, 2024. С. 216 – 219.

7. Талпа П.В. Зарубіжний досвід діяльності Служби судової охорони. *Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності в період воєнного стану*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (29 лист. 2024 р.). Одеса: ОДУВС, 2024. С. 260–262.

8. Талпа П.В. Нормативно-правове регулювання діяльності Служби судової охорони. *Державно-правові засади формування безпечного середовища в Україні: сучасні виклики*: Матеріали III Всеукр. наук. конф. (м. Одеса, 18 груд. 2024 р.). Одеса, ОДУВС, 2024. С. 98–101.

9. Талпа П.В. Суб'єкти адміністративно-правового регулювання Служби судової охорони. *Кримінальний аналіз і кібербезпека: об'єднання зусиль для нових викликів*: зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (23 трав. 2025 р.). Одеса: ОДУВС, 2025. С. 223–226.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті публічної презентації наукових результатів дисертації Талпи П.В. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Талпи Петра Валентиновича на тему «Адміністративно-

правове регулювання статусу Служби судової охорони»

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Талпи П.В. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Талпи Петра Валентиновича на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

**Головуюча на засіданні
кафедри адміністративно-правових
дисциплін інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Аліна ДЕНИСОВА